II.
KIKÉPZÉS ÉS NEVELÉS

BORDÁS LÁSZLÓ
őrnagy

A KORSZERŰ UJONCKIKÉPZÉS ELVEI ÉS MÓDSZEREI

A katonai irodalmunkból megállapíthatjuk, hogy a korszerű háborút a fejlett technika, a tömeghadseregek, mozgóharcok és mivel imperialistákkal állunk szemben, kegyetlenség jellemzik.

A békében végzett kiképzésnek az a feladata, hogy a hadsereg állandó keretén évente átvonuló ujonc sorványokat, a háború ezen négy jellegzetességét számításba vevő, harceszközökhöz idomult eljárásokra megtanítva, sőt ezen túlmenően a jobb és alaposabb kiképzéssel a harceszközök és eljárások hatását, a harcosok harci öntudatát az ellenséggel szemben fölényessé tegye.

A kiképzés első és legfontosabb része az ujonckiképzés. Ez alatt sajátítja el az ujonc az alapvető katonai ismereteket, a békeszolgálatban szükséges tudnivalókat és ez alatt nyeri el csapatneme egy szakmájában (egy fegyver-, vagy harceszköz kiszolgálásában) azt a kiképzési fokot, mely őt szükségképpen hadrafoghatóvá teszi.

Az ujonckiképzés tehát döntő jelentőségű.

Az ujonckiképzésnél elkövetett mulasztást, nevelési hibát, felületességet a honvéd további kiképzésénél alig pótolhatjuk.

Ebben a cikkben néhány olyan kiképzési elvre és módszertani szempontra szeretnénk rámutatni, amelyeknek figyelembevételével elsősorban az ujoncoktatók tudnak a kiképzés javítása érdekében hasznos munkát végezni.

Az ujonckiképzés az *egyes harcos kiképzésén nyugszik.* Ez alatt értjük azt, hogy eme kiképzési időszakban végzett oktatás során — bármely nagyságú, összeállítású csoportban, kötelékben gyakorolunk is — mindig az egyes ujoncok ismereteit igyekszünk fokozni. Célunk ezzel olyan *egyéni* tárgyi tudás, kiforrott világnézet, politikai öntudat kialakítása, mely elszigetelt, önálló harcra képesíti a harcost.

Az ujonckiképzésnek tehát a cél elérése érdekében az első kiképzési naptól a politikai neveléssel szerves egészet kell képeznie. Különös figyelemmel kell lenni arra, hogy az ujoncok minden ténykedés jelentőségét megértsék. A megértést a harc politikai és harcászati szükségességéből kell

levezetni. A politikai tisztnek és oktatónak egyaránt fel kell készülnie elméletileg arra, hogy a szakmai anyagot azonnal és öntevékenyen is politikai megvilágításba állítsák anélkül, hogy legkevesebbet is eltérnének az igazságtól, a természetestől és az észszerűtől.

A politikai nevelés legyen a kiképzés gerince és a vasfegyelem megteremtésének alapja. E mellett döntő az is, hogy minden foglalkozást úgy vezessünk, hogy annak rendje, szervezettsége és pontossága a fegyelmezés eszköze legyen. Erre különös gonddal ügyeljen minden oktató és a *kiképzés alapos megszervezését* állítsa a folyó kiképzési évben munkája súlyterületébe.

A szakmai kiképzés súlyát a harceszközökhöz idomult harceljárás elsajátítására (harcászati kiképzés) kell helyezni. Ez azt jelenti, hogy az átveendő anyagok megszabását a harcászati kiképzés követelményeinek megfelelően kell eszközölni. Ha tehát a harcászati kiképzés anyagából a tüzelőállást akarjuk tanítani, akkor mielőtt ezt oktatni kezdenénk, előzőleg át kell vennünk a fegyverismeretből a fegyver megismerését, töltését és ürítését stb., a lövéstanból a lövés leadását, célok értékelését stb., a műszaki kiképzésből a tüzelőállás kiépítését, álcázását stb.

Ezen elvtől csak az ujonckiképzés első két heti anyagának átvételénél térhetünk el, illetve el kell térnünk, amikor is az alaki kiképzés veszi át a döntő szerepet és minden más kik. ág ehhez igazodik, de akkor is elsősorban a harcászati kiképzés követelményeit kell szem előtt tartani.

A technika fokozott beállítása háborús célokra parancsolólag követeli, hogy azok ellen a leghatósabb ellenszerként a harcost egyéni fegyverének kíváló kezelőjévé és mesteri lövővé képezzük ki.

A lőkiképzés eredményességét nem a töltények mennyisége, hanem az előkészítő munka minősége szabja meg!

Döntő fontosságú a lőkiképzésnél az ismeretek fokozatos elsajátítása. Ezért a lőkiképzésnél az alábbi sorrendet mindenképpen tartsuk be:

1. fegyverismeret,
2. előkészítő lőoktatás,
3. előkészítő pályán való gyakorlás,
4. kispuska lövés,
5. éles lőszerrel a lőgyakorlat végrehajtása.

Az ujonckiképzést az alosztályparancsnok szervezi meg és hajtja végre. Végrehajtó tevékenysége a következőkből áll:

1. az alosztályon belüli kiképzési szakmák oktatókeretének megállapítása és a kiképzésre való előkészítése,
2. a kiképzés anyagának időbeli elosztása révén az egyes szakmák „Heti részletes kiképzési tervezetének" elkészítése, az elérendő célok megszabása,
3. a kiképzés helyének és idejének megállapítása,
4. a napi kiképzési anyagnak a kiképzőkkel való közlése, oktatási módszerének ismertetése,
5. az oktatók tevékenységének közvetlen személyes irányítása, ellenőrzése, támogatása,
6. a kiképzési segédeszközök, előjegyzések és egyéb anyagi szükséglet biztosítása.

Az oktatókeret helyes megválasztása és jó munkája a kiképzés legfontosabb tényezője. Minden kiképzést irányító parancsnok — az oktatókeret másirányú felhasználásából származó pillanatnyi békeérdekeket szolgáló előnyt becsületesen félretéve — teljes felelősségvállalással vegye elejét a

kiképző-keret öncélúan mellékfeladatokra való elaprózásának. A legrátermettebb oktatókat a kiképzéshez kell beállítani!

A kiképzési tervezet összeállításánál a legnagyobb gonddal és alapossággal kell eljárni. A rendelkezésre álló idő minden egyes percét előre megállapított terv szerint kell kihasználni. A kiképzési anyagnak az elérendő célnak megfelelő kiválasztása, összeállítása, a fontos és kevésbbé szükséges anyag különválasztása a kiképzés tervszerűségének alapja.

Itt kell rámutatni arra, hogy a ki- és bevonulási időt szintén teljes mértékben ki kell használni. A kivonulások alatt végrehajtandó gyakorlatok célja: a harckészség előmozdítása és fenntartása. A kiképzési tervezetünkben rengeteg olyan anyag van, melyek egyszeri átvételére van idő biztosítva. Állítsuk be tehát ezeket a foglalkozásokat a kivonulás alatti időre többször is, hol változatos terepen tudjuk ismételni. A bevonulás alatt az egység (raj, szakasz) zárt összefüggésére és megszilárdítására ragadjuk meg az alkalmat. Ennek lényege: az egység fegyelmének fenntartása, a zártrendi fogások szabályzatszerinti végrehajtásának megkövetelésével.

A kiképzési munkának egyik legfontosabb tényezője az oktatás elméleti és gyakorlati előkészítése. Minden oktatónak kötelessége az oktatási anyaghoz tartozó szabályzat és egyéb szakirodalmi pontokat áttanulmányozni és a végrehajtáshoz szükséges oktatási módra elkészülni.

Minden oktatónak és alosztályparancsnoknak legyen Névjegyzéke. Ebbe jegyezzék fel az ujoncok előmenetelét, különleges ügyességét, esetleg hiányosságait. Ezen feljegyzések fognak támpontokat adni az illető további kiképzésére és beosztására. Különösen fontos eme értékelés a lőkiképzés terén.

Az egyes foglalkozások végén okvetlenül tartson az ujoncszakaszparancsnok ellenőrzést az anyag átvételi fokának megállapítása céljából. A napi kiképzés végén pedig tartson megbeszélést az oktatókkal. Ennek lényege: milyen mérvben sikerült a napi anyagot átvenni; mit kell még megismételni; a másnapi anyag gyakorlása zökkenés nélkül fog-e menni, avagy kellene még és milyen gyakorlatot — magyarázatot — beiktatni.

Az egyes kiképzési ágaknál alkalmazható célszerű kiképzési módszerekre vonatkozóan a Kik. Intézkedésben és segédletekben igen sok adatot találunk. Itt tehát csak néhány olyan módszert ismertetünk, melyek még nem sok bajtárs előtt ismeretesek.

Az ujoncok polgári életükből magukkal hozott előképzettségét a legmesszebbmenő módon hasznosítani kell a kiképzésnél. Tökéletesen téves volna a kiképzendőkben rejlő értéket elhanyagolni, semmibe venni.

Az ujonckiképzés elején vegyük figyelembe, hogy a polgári életből a másirányú, számos vonatkozásban a keményebb testi igénybevételt, továbbá más életviszonyokat és új szellemi fogalomköröket jelentő katonaéletbe való átmenetnek van egy mélypontja (kb. a 2. és 4. hét), amikor a test kifáradt és a szellemi képesség telített az új fogalmakkal. Ezt vegye számításba az ujoncszakaszparancsnok, s a kiképzés ütemét átmenetileg csökkentse le.

Hibás mozdulatokat, fogásokat az oktatásnál visszakoztatunk. A visszakozás okát mindig mondjuk meg. Ha kell, az oktató tanítsa meg a helyes végrehajtást, s csak ezután vezényeljen újból.

Az oktatás felépítése gyakorlatias és szemléltető legyen. Az oktatáshoz használni szándékolt minden segédeszközt időben és kellő mennyiségben készítsük elő úgy, hogy az oktatást mindig az előírt időpontban pontosan megkezdhessék. Az elképzelés megkönnyítését szolgáló segédeszközök alkal-

mazásánál törekedni kell arra, hogy a valóságos anyagot is legalább bemutatni lehessen.

Ahol a lehetőség megvan, mindig követeljük meg a műszaki munkálatokat, mert ezek a korszerű harc velejárói és ha nem keressük az alkalmat és lehetőséget, hogy eme ténykedéseket a harckiképzéssel párhuzamosan hajtsuk végre, a kiképzés egyoldalú eredményt tud felmutatni.

Szoktassuk a honvédeket fokozatosan a sötétséghez. Különösen fontossággal bír ez azoknál, akiknek polgári foglalkozásuk révén a sötétben való mozgás, tényked̈és szokatlan. Végső célként arra törekedjünk, hogy a sötétséget a honvéd előnynek tartsa, s ki tudja használni.

A természetes ködöt, különös időjárási viszonyokat, mint hóesés, sűrű eső, villámlás, holdfény stb., mindig használjuk ki annak bemutatására, esetleg begyakorlására is, hogy miként lehet e természeti tüneményeket a harc érdekében értékesíteni. Ezen bemutatások többnyire rögtönzés jelleggel bírnak. Ilyen rögtönzéseket egyéb foglalkozások alkalmával is iktassunk be gyakorlataink közbe; rögtönözzünk lombsátor verést, tanítsuk meg felszerelés megjavítására, vízen bürüt készíteni, s egész sorát azoknak a módszereknek, amivel segíthet bajtársainak és magán és amivel árthat az ellenségnek.

Összefoglalva az elmondottakat, le kell szögezni, hogy az ujonckiképzés döntő jelentőségű, az alapos gonddal kiválasztott oktatókeret munkájának eredménye, a jó ujonckiképzés, a helyes ellenőrzéstől és a céltudatos előkészítéstől függ. A munkánkat csak akkor koronázza siker, ha a kiképzést a világnézeti és politikai nevelés, a fegyelem és a testi edzés eszközévé tesszük.

„A hadművészet terén, még hozzá az olyan háborúban, mint a modern háború, nem lehet egy helyben állni... Minden parancsnok és harcos tanulmányozza a háború tapasztalatait és tanuljon meg úgy harcolni, ahogy azt a győzelem ügye megköveteli."

Ujonckiképzésünk kezdetekor Sztálin elvtárs eme mondása lebegjen minden ujoncoktató szeme előtt és tekintse lelkiismereti kérdésnek Néphadseregünk kiképzésének tökéletesítését.

„A Vörös Hadsereg győzelmeinek egyik fő oka a munkásokból és parasztokból lett parancsnokok döntő szerepe"

(SZTÁLIN)